

AZ AZERI-ÜGY¹

Absztrakt

E tanulmány, elsősorban dokumentatív stílusban, kevesebb értékelő és elemző munkával mutatja be a rendszerváltozás óta a legnagyobb hazai és nemzetközi visszhangot kiváltott nemzetközi jogsegélyügyet. A közeletben az azeri baltás gyilkosként emlegetett Ramil Sahib Safarov minősített emberölésért elítélt azeri katonatiszt szabadságvesztés büntetése végrehajtásának Azerbajdzsán részére történő átadásának kronológiáját, valamint az azt követő eseményeket, következményeket. Az ügy nem csupán a szakmai vonatkozásai miatt érdekes, hanem mert komoly diplomáciai és politikai következményei lettek. Így például azon kevesek közé tartozott, amellyel az Amerikai Egyesült Államok, az amerikai elnök személyes vezetésével ülésző Nemzetbiztonsági Tanácsa is foglalkozott, s amely miatt megszakadtak a diplomáciai kapcsolatok Magyarország és Örményország között. A tanulmány választ keres arra, hogy a jogsegély törvényesen történt-e, ki, milyen megfontolások és motiváció alapján, s vajon a lehetséges következményeket felmérve döntött-e a kérdésben. A tanulmány sok másik mellett idéz olyan dokumentumokból, amelyek az Igazságügyi Minisztérium nem nyilvános aktáin kívül csak a szerzőnek állnak rendelkezésére.

Abstract

The study presents the international legal aid case that has received the most reverberations and public comments in Hungary and abroad since the change of regime (1989), primarily in a documentative style, with relatively less assessment and analysis. The enforcement of the custodial sentence imposed on Ramil Saib Safarov, officer of the Azerbaijani Army, publicly known as the Azeri axe-murderer, convicted of first-degree murder, his extradition to Azerbaijan and the following events and consequences are described in a chronological order. The case is interesting not only for its technical aspects, but also because it entailed serious diplomatic and political consequences. Thus, for example, it was one of the rare cases

1 Ramil Sahib Safarov minősített emberölésért elítélt azeri katonatiszt szabadságvesztés büntetése végrehajtásának Azerbajdzsán részére történő átadásáról, s annak következményeiről.

discussed by the National Security Council of the United States of America, personally chaired by the US President, and this was also the reason why Armenia severed diplomatic relations with Hungary. The study examines the lawfulness of the provision of legal aid, its underlying considerations and motives, and whether the decision was made after due assessment of the possible consequences. In addition to numerous other sources, the study quotes documents that are only available for the author, in addition to being included among the privileged files of the Ministry of Justice.

A közeletben azeri baltás gyilkosként elhíresült Ramil Sahib Safarov, az Azerbajdzsáni Köztársaság katonatisztje a NATO Partnerség a Békéért program keretében 2004 januárjától vett részt a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen szervezett angol nyelvtanfolyamon. Február 19-én hajnalban egy baltával szobájában megölte a szintén a tanfolyamon résztvevő Gurgen Markarian örmény katonatisztet, s egy másik örmény katonatiszt megölését is eltervezte, azonban azt megghiúsították. Tettéért az elsőfokon eljáró Fővárosi Bíróság 2006. április 13-án előre kitervelten, aljas indokból, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés, valamint emberölés előkészületének büntette miatt életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélte.² A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját 30 évben határozta meg. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet 2007. február 22-én helybenhagyta.³

Az elítélt az 1983. március 21-én elfogadott Európai Egyezmény alapján kérte az Azerbajdzsánba való átszállítását a büntetés további végrehajtása céljából.

I. A büntetés végrehajtás átadásának kronológiája

A diplomácia szintjén már a jogerős ítéletet követően nem egészen három hónappal később, egy 2007. május 18-án Azerbajdzsánban tett külügyminiszteri látogatáson szóba került a kérdés, ahol

2 A Fővárosi Bíróság 6.B.515/2004/18. számú ítélete.

3 A Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.136/2006/32. számú ítélete.

a magyar külügyminiszter nem zárta ki az átadás lehetőségét. A következő néhány évben a magyar-azeri és a magyar-örmény kapcsolatok meghatározó témájává nőtte ki magát Ramil Safarov ügye.

Az Örmény Köztársaság Külügyminisztériuma a miniszteri nyilatkozattal összefüggésben 2007. június 15-én átiratot intézett a magyar külügyi tárcához, amelyben üdvözlö a bíróság Safarov-ügyben hozott ítéletét, s aggodalmát fejezi ki a magyar külügyminiszter 2007. május 18-án Azerbajdzsánban tett nyilatkozatával kapcsolatban, miszerint „Nincs kizárva annak a lehetősége, hogy a Budapesten 2006. április 13-án Gurgen Markarjan, az örmény hadsereg tisztje meggyilkolásáért elítélt Ramil Szafarovot átadják Azerbajdzsánnak”. Az ellenzését indokolja is:

„Az Örmény Köztársaság Külügyminisztériuma kifejezi meggyőződését, hogy a magyar fél tanúbizonyságát adja az általános emberi értékek iránti elkötelezettségének, és nem engedi meg, hogy a barbár gyilkosságot elkövető bűnöst átadják annak az országnak, ahol belőle nemzeti hőst faragnak”.⁴

Az ismertetett átiratban foglaltakról a külügyi tárcá tájékoztatta az igazságügyi tárcát. A külügyi szakállamtitkár levelében leírta, hogy „a kérdésnek igen érzékeny politikai vetületei vannak [...] a 2004-ben elkövetett bűntény szorosan összefügg az Örményország és Azerbajdzsán között majdnem két évtizede fennálló, több ezer emberéletet követelő és ma is sokakat érintő (fegyveres) konfliktussal”. Kiemelte, hogy „a tárgyalási fordulók idején tüntetésekre, különböző vérmérsékletű cikkek megjelentetésére került sor mind Azerbajdzsánban, mind pedig Örményországban. Emellett mindkét ország diplomáciája is lépéseket tett a magyar bírósági ítélet befolyásolására. Meglátásunk szerint az sem véletlen, hogy Azerbajdzsán a perrel egy időben döntött önálló regionális nagykövetség nyitásáról Budapesten”. A kiadás után a magyar kormány a jóhiszeműségét hangoztatta, s azt, hogy nem számíthatnak arra, hogy az azeri fél megszegi vállalását, s nem tölteti le Safarovval a büntetését. Ezért, ami a levélnek talán legfontosabb részlete: „Szafarovot saját hazájában valóságos nemzeti hősként tisztelik, így esetleges átadása esetén az azeri hatóságok és a bíróság várhatóan óriási nyomás alá kerülnének az ország közvéleménye részéről, ami előbb-utóbb elvezetne a katonatiszt szabadlábra helyezéséhez”. A külügyi levél a lehetséges követke-

4 Az Örmény Köztársaság Külügyminisztériumának 7/07437. számú, Jerevánban 2007. június 15-én kelt átirata.

ményekről is tájékoztatást adott, amelyek jórésze szerencsére nem következett be, de a megvalósulásának veszélye komolyan fennállt: „Prognosztizálható, hogy mindez felszítaná az Azerbajdzsánnal szembeni indulatokat Örményországban, ami a két ország közötti viszony további elmérgesedéséhez, a gyűlölködés felerősödéséhez vezetne. A felizzó szenvedélyek akár olyan szélsőséges lépésekre is ösztönözhetik a sértett felet, mint terrorcselekmények elkövetése magyar területen vagy külföldi magyar képviseltek elleni akciók. Bizonyosra vehető, hogy egy ilyen lépés hosszabb időre lehetetlenné tenné kétoldalú kapcsolataink fejlesztését Örményországgal. Emellett azzal ugyancsak számolnunk kell, hogy a lépés a magyarországi örmény közösség és a világszerte nagy gazdasági és politikai befolyású örmény diaszpóra erőteljes tiltakozását is kiváltaná”. Hozzá kell tenni, hogy az Egyesült Államok az évekkel későbbi kiadatás után ugyanígy komoly külpolitikai következményektől tartott. Az amerikai külügyi szóvivő a következőt nyilatkozta: „Elítélünk minden olyan lépést, amely szítja a regionális feszültségeket, ezért vagyunk mélyen csalódottak Magyarország döntése miatt”.⁵ De visszatérve a levélre: a szakállamtitkár emellett javaslatot is tett: „A fenti politikai tényezőket mérlegelve úgy látjuk, hogy – legalábbis a jelenlegi körülmények között – külpolitikai érdekeinknek inkább az felelne meg, ha Szafarov Magyarországon töltené le büntetését. Ez várhatóan kevésbé terhelné meg viszonyunkat Azerbajdzsánnal, mint átadása a magyar-örmény kapcsolatokat, nem is beszélve a lehetséges biztonsági kockázatokról. (Azt azonban nem lehet kizárni, hogy a térség folyamatai, illetve a kétoldalú kapcsolataink alakulása a későbbiekben szükségessé tehetik álláspontunk felülvizsgálatát, és Szafarov – szigorú feltételek mellett történő – átadásának megfontolását”).⁶

A szakállamtitkár a minisztérium véleményét három nappal később ismételt eljuttatta az igazságügyi tárcához, azzal a különbséggel, hogy abban az előző idézetben szereplő zárójeles mondat

5 Lásd pl.: Mélyen csalódott Washington Szafarov kiadatása miatt. *Mandiner.hu*. 2012. szeptember 7. (http://mandiner.hu/cikk/20120907_melyen_csalodott_washington_safarov_kiadatasa_miatt). (A letöltés ideje: 2017. december 29.)

6 Dr. Szöke Lászlónak, a Külügyminisztérium szakállamtitkárának 2007. június 26-án kelt levele Dr. Léva dr. Fazekas Judit igazságügyi és rendészeti minisztériumi szakállamtitkár részére. Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Nemzetközi Büntetőjogi Főosztály. Iktatószám: 2007/716/8.

– amely a javaslat későbbi felülvizsgálatáról szolt – elmaradt, akárcsak a biztonsági kockázatokra való figyelmeztetés:

„Mindez alátámasztja az örmény fél rendkívüli érzékenységéről az előző levelemben említetteket. Egyben megerősít minket abban a véleményünkben, hogy külpolitikai érdekeinknek – legalábbis egyelőre – az felelne meg, ha Szafarov Magyarországon töltene le büntetését”.⁷

2008-ban ismételten napirendre került az ügy. İlham Aliyev azeri elnök és Elmar Mammadyarov azeri külügyminiszter látogatást tett Budapesten. Az eseménnyel összefüggésben az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Nemzetközi Büntetőjogi Főosztálya feljegyzést készített a Miniszteri Kabinet Külügyi Osztálya részére. A feljegyzésben a jogi környezet ismertetésén túl a főosztály megerősítette, hogy Safarovot Azerbajdzsánban nemzeti hősnak tekintik. Az örmény követségi tanácsos miniszteriumi látogatására hivatkozással arról tájékoztatta a Miniszteri Kabinetet, hogy az átadás „akár újabb háborús konfliktust is indukálhat”. Továbbá: „az sem kizárható, hogy egyes örmények Magyarországra utaznának és az itt élő azeriak sérelmére követnének el súlyos bűncselekményeket, ha Safarov a magyar bíróság által kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés büntetést nem töltene le”.⁸

2010. szeptember 6-án, már az akkor megalakult Orbán-kormány idején került sor a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium igazságügyért felelős államtitkára, valamint az örmény nagykövet és az örmény konzul találkozására. Az erről az eseményről készült emlékeztető szerint: „A Safarov ügyre vonatkozóan államtitkár úr leszögezte, hogy a független magyar bíróság döntött az ügyben, amely döntést a minisztérium is tiszteletben tartja. A súlyos bűncselekmény a magyar közvéleményt is felzaklatta és amennyiben az elítélt szabadlábra kerülne, akkor a magyar közvélemény előtt sem tudnánk elszámolni.

7 Dr. Szöke Lászlónak, a Külügyminisztérium szakállamtitkárának 2007. június 29-én kelt levele Dr. Lévnayné dr. Fazekas Judit igazságügyi és rendészeti miniszteriumi szakállamtitkár részére. Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Nemzetközi Büntetőjogi Főosztály. Iktatószám: 2007/716/7.

8 Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Nemzetközi Büntetőjogi Főosztályának Budapesten 2008. január 14-én kelt feljegyzése a Miniszteri Kabinet Külügyi Osztálya részére. Iktatószám: IRM/NBFO/281-5/2008. Hiv.sz.: IRM/KO/33-1/2008.

[...] Miniszter úr, akinek a hatáskörébe tartozik az átadási ügyben a döntés, a korábbi döntést nem kívánja megváltoztatni, azaz az azeri kérést nem fogjuk teljesíteni. A vonatkozó nemzetközi egyezmény lehetőségként biztosítja az elítélt személy átadását, amelyre ebben az esetben nem kerül majd sor és ezt az azerieknek is meg kell érteniük”.⁹

Ami miatt érdemes ennek a dokumentumnak kiemelt jelentőséget tulajdonítani, az az, hogy igazolja, a kormányváltás után sem változott meg a minisztérium szakmai, és az igazságügyért felelős miniszter szakmai és politikai véleménye sem. Ugyanazé a miniszteré, amelyik két évvel később engedélyezte a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának átadását. Ráadásul ezt az álláspontot a kormány ezután is többször megerősítette.

Az igazságügyi államtitkár a törökországi Izmirben 2011. április 25-27. között rendezett konferencián az azeri fél kérésére kétoldalú tárgyalást folytatott az azerbajdzsáni igazságügyi miniszterrel, ahol a magyar államtitkár elmondta, hogy a Safarov-ügyben „a magyar álláspont változatlan”. Az azeri fél ezt tudomásul vette, s megértve a magyar szempontokat, hangsúlyozta, hogy majd csak évek elteltével kívánnak visszatérni a kérdésre.¹⁰

Egy 2011. október 3-án elküldött levélben az igazságügyi tárca még egyenesebben fogalmaz: „A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium továbbra is fenntartja azon egyértelmű álláspontját, miszerint nem kívánja átadni a Safarov azeri katonatiszt ellen kiszabott szabadságvesztés büntetésvégrehajtást Azerbajdzsánnak”.¹¹

A következő, 10 hónappal későbbi dokumentumok már arról szólnak, hogy a miniszter engedélyezte Safarov kiadását Azerbajdzsán részére. Egyetlen irat sem adja magyarázatot annak, hogy miért

9 A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Büntetőjogi és Strasbourg-i Képviselői Főosztály Budapesten 2010. szeptember 6-án kelt emlékeztetője. Iktatószám: IRM/NEFO-ID/2274-2/2010.

10 Dr. Zombor Ferencnek, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium EU és nemzetközi igazságügyi együttműködésért felelős helyettes államtitkárának Budapesten 2011. május 26-án kelt levele Dr. Sztáray Péter külügyminiszteriumi helyettes államtitkár részére Ramil Safarov ügyében. Iktatószám: XX-NBSKFO/1136/5/2011.

11 Kubvatov Anikónak, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Főosztálya vezetőjének Budapesten 2011. október 3-án kelt levele Dr. Keskeny Ernő külügyminiszteriumi miniszteri biztos, főosztályvezető részére. Iktatószám: XXX-N/6/2/2011.

változott meg hirtelen a minisztérium és a kormány hosszú évek óta képviselt egyértelmű álláspontja, melyet mindvégig következetesen hangoztatott is az ügyben hivatalos tárgyalásai során.¹²

Az igazságügyi tárca szerint Magyarország és Azerbajdzsán között, a nemzetközi bűnügyi jogsegélyek témakörében, három nemzetközi egyezmény volt hatályban a vizsgált időszakban.¹³ Ezekből, a Safarov ügyel összefüggésben, a Strasbourgban, 1983. március 23-án kelt, az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény kihirdetéséről szóló 1994. évi XX. törvény (a továbbiakban Egyezmény) rendelkezéseire érdemes a következőkben rátekinteni, ugyanis Azerbajdzsán végül ez alapján kérte hivatalosan a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának átadását.

A kiadásig lezajlott eseménysort egy az igazságügyért felelős államtitkár, miniszterének írt feljegyzése foglalja össze legjobban.¹⁴ A miniszter 2012. augusztus 6-án diszkrecionális jogkörében hozott döntésével hozzájárult a Safarov ellen kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtásának átadásához. 2012. augusztus 15-én Azerbajdzsán Igazságügyi Minisztériuma tájékoztatta arról a magyar minisztériumot, hogy Azerbajdzsán az Egyezmény 9. cikkének 1.a. pontjában foglalt eljárást követi, miszerint folytatja a külföldi bíróság által kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtását, mindenemű átalakítás és új bírósági eljárás lefolytatásának szükségessége nélkül.¹⁵ Megjegyzem, hogy ezzel az

azeri fél az Egyezmény által kínált lehetőségek közül vállalta a szigorúbb feltételeket. Az Egyezmény 9. cikkének 1.a. pontja utal a 10. cikkre. Ennek 2. pontjának első mondata így szól: „Ha azonban az ítélet természete vagy tartalma összeegyeztethetetlen a Végrehajtó Állam jogával, vagy ha joga így követeli, ez az állam az ítéletet bírósági vagy államigazgatási határozattal átalakíthatja a hasonló bűncselekményre belső joga által előírt büntetésre vagy intézkedésre”.¹⁶ Emiatt bír jelentőséggel a feljegyzés azon részlete, hogy az Azerbajdzsáni Köztársaság Igazságügyi Minisztériuma tájékoztatta arról is a magyar Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumot, hogy Azerbajdzsán Büntető törvénykönyvének 57.3. cikke alapján az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetést csak bíróság változtathatja határozott ideig tartó szabadságvesztés büntetésre, illetve csak akkor bocsátható feltételes szabadságra, miután az elítélt legalább 25 évet letöltött a szabadságvesztés büntetéséből. A feljegyzés szerint, e nyilatkozatok birtokában Azerbajdzsán másnap (2012. augusztus 22-én) kap hivatalos tájékoztatást a magyar miniszteri döntésről. Arról, hogy a miniszter a büntetésvégrehajtás átadásához hozzájárult. E levélben kéri az azeri felet, hogy az Egyezmény 15. cikk a. pontjával összhangban adjanak majd tájékoztatást arról, amikor a Safarov elleni büntető ítélet végrehajtását Azerbajdzsánban befejezettnek tekintik. A feljegyzésben ezután az államtitkár tájékoztatja a minisztert az átadás technikai részleteiről, s azok jogszabályi háttéréről.

Safarovot, Azerbajdzsánba szállítása napján az azeri elnök kegyelemben részesítette, azonnal szabadon bocsátották, s katonatisztként magasabb rendfokozatot kapott.

Az eset hazai és a nemzetközi fórumokon is nagy visszhangot váltott ki. Egymást érték a dip-

12 A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumban 2012. szeptember 12-én módomban volt a teljes iratanyag megismerésére, s állításom erre alapozom.

13 - 1994. évi XVIII. törvény a Párizsban, 1957. december 13-án aláírt, a kiadatásról szóló egyezmény kihirdetéséről.

- 1994. évi XIX. törvény a Strasbourgban, 1959. április 20-án aláírt, a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló egyezmény kihirdetéséről.

- 1994. évi XX. törvény a Strasbourgban, 1983. március 23-án kelt, az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény kihirdetéséről.

14 Dr. Répássy Róbertnek, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium igazságügyért felelős államtitkárának Budapestén, 2012. augusztus 21-én kelt feljegyzése Dr. Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter részére. Iktatószám: XXNBSKFO/3743/10/2012.

15 1994. évi XX. törvény a Strasbourgban, 1983. március 23-án kelt, az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény kihirdetéséről. 9. cikk 1.a. pont: A Végrehajtó Állam illetékes hatóságának folytatniuk kell a büntetés végrehajtását akár közvetlenül, akár bírósági vagy államigazgatási határozat hozatala útján a 10. cikkben meghatározott feltételek szerint.

16 Az Egyezmény 10. cikke teljes terjedelmében így szól: 1. A végrehajtás folytatása esetén a Végrehajtó Állam köteve van az ítéletnek az Ítélező Államban meghatározott jogi természetéhez és időtartamához.

2. Ha azonban az ítélet természete vagy tartalma összeegyeztethetetlen a Végrehajtó Állam jogával, vagy ha joga így követeli, ez az állam az ítéletet bírósági vagy államigazgatási határozattal átalakíthatja a hasonló bűncselekményre belső joga által előírt büntetésre vagy intézkedésre. A büntetés, illetve intézkedés természetének, amennyire csak lehetséges, meg kell egyeznie a kiszabott végrehajtandó büntetéssel. Nem súlyosbíthatja az Ítélező Államban kiszabott büntetés nemét vagy tartalmát, és nem haladhatja meg a Végrehajtó állam joga szerint előírt maximumot.

lomáciai tiltakozások, a kemény hangvételű cikkek és a demonstrációk több országban. Örményország konkrétan megszakította a diplomáciai kapcsolatokat Magyarországgal.¹⁷ Az Amerikai Egyesült Államok nem is a Külügyminisztérium, hanem a Fehér Ház bírálta hivatalos közleményben az eseményt, és kért magyarázatot Azerbajdzsántól és Magyarországtól egyaránt.¹⁸ Az Európai Parlament pedig, határozatában, szokatlan gyorsasággal ítélte el a Safarov-ügyben történeteket.¹⁹ A magyar ellenzék már az Országgyűlés 2012. őszi ülészakánának első napján, szeptember 10-én napirend előtti felszólalásokat²⁰ tett, interpellációkat,²¹ azonnali kérdéseket,²² írásbeli kérdést²³ intézett a kormányhoz és határozati javaslatot²⁴ nyújtott be az Országgyű-

léshez a Safarov-ügy elítéléséről. A külügyminisztérium és az igazságügyi tárca szeptember elsején közös nyilatkozatot adott ki arról, hogy az ügyben „Magyarország a vonatkozó szabályokat tiszteletben tartva, transzparens módon járt el”.²⁵

A közvélemény gazdasági érdekeket sejtett a kormánydöntés mögött. A sajtóban azonnal megjelent egy állítás, amely szerint az Azerbajdzsáni Köztársaság Állami Olajalapja (SOFAZ) magyar államkötvényeket fog vásárolni. Ezt hivatalosan cáfolták, s a kötvényvásárlás valóban nem valósult meg.²⁶

Safarov kiadása után két hónappal azonban a magyar Miniszterelnökség külügyi és külgazdasági államtitkára büszkén számolt be arról, hogy bár a két állam már 20 éve felvette a diplomáciai kapcsolatokat, „a jelenlegi a legígéretesebb időszak a két ország közötti együttműködés megerősítésére”. Stratégiai szövetséget köt Magyarország és Azerbajdzsán, s ennek jegyében egy héten belül magyar kereskedőházat avatnak fel Bakuban.²⁷ A magyar-azeri gazdasági kapcsolatok azóta is erősek és fejlődőek.

Novruz Mammadov, az azeri elnöki hivatal külügyi vezetője egy azeri hírportálnak 2012. szeptember 1-én adott interjújában arról beszélt, hogy a legmagasabb szinten egy éven keresztül titkos tárgyalások folytak Magyarország és Azerbajdzsán között Safarov kiadatásról, ráadásul Aliyev azeri elnök személyes felügyeletével. A megoldásban pedig kulcsszerepet játszott az a megállapodás, amelyet a magyar miniszterelnök látogatásakor kötöttek.²⁸

17 Jó összeállítást közül erről például: Örményország nem bocsát meg Magyarországnak. *Origo.hu*. 2012. augusztus 31. (<http://www.origo.hu/itthon/20120831-ormenyország-megszakítja-kapcsolatait-magyarországgal.html>). (A letöltés ideje: 2017. december 30.)

18 The White House – Office of the Press Secretary. Statement by NSC Spokesman Tommy Vietor on Azerbaijan's Decision to Pardon Ramil Safarov. 2012. augusztus 31. (Tommy Vietor a Nemzetbiztonsági Tanács szóvivője). (<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2012/08/31/statement-nsc-spokesman-tommy-vietor-azerbajdzsan-s-decision-pardon-ramil->). (A letöltés ideje: 2018. január 4.)

19 Motion for a Resolution with request for inclusion in the agenda for a debate on cases of breaches of human rights, democracy and the rule of law pursuant to Rule 122 of the Rules of Procedure on Azerbaijan, notably the case of Ramil Safarov (2012/2785(RSP)). 2012. szeptember 11.

20 Lásd: Jávor Benedek (LMP) felszólalása. Az Országgyűlés plenáris ülésének jegyzőkönyve: 2012. szeptember 10. 18. felszólalás.

21 Ertsey Katalin (LMP) felszólalása. Az Országgyűlés plenáris ülésének jegyzőkönyve: 2012. szeptember 10. 60. felszólalás. Vadai Ágnes (független) felszólalása. Az Országgyűlés plenáris ülésének jegyzőkönyve: 2012. szeptember 10. 84. felszólalás.

22 Harangozó Gábor (MSZP) felszólalása. Az Országgyűlés plenáris ülésének jegyzőkönyve: 2012. szeptember 10. 91. felszólalás. Harangozó Tamás (MSZP) felszólalása. Az Országgyűlés plenáris ülésének jegyzőkönyve: 2012. szeptember 10. 133. felszólalás.

23 K/8223. számú írásbeli kérdés „Mennyi pénzért árulta el Orbán Viktor Magyarországot?” címmel.

24 H/8265. számú országgyűlési határozati javaslat „Ramil Safarov azeri katonatiszt szabadságvesztés büntetése végrehajtásának Azerbajdzsán részére történő átadásának elítéléséről”.

25 A közleményt lásd a kormány hivatalos oldalán, a *Kormányportálon*. (<http://2010-2014.kormany.hu/hu/kozigazgatasi-es-igazsagugyi-miniszterium/hirek/kozlemeny-ramil-sahib-safarov-azerbajdzsan-reszere-tortent-atadasarol>). (A letöltés ideje: 2017. december 30.)

26 Lásd pl.: Szíjjártó: Azerbajdzsán várja a magyarokat. *Napi.hu*. 2012. szeptember 4. (https://www.napi.hu/magyar_gazdasag/szijjarto_azerbajdzsan_varja_a_magyarokat_bovitett_530017.html). (A letöltés ideje: 2018. január 3.)

27 Lásd pl.: Szíjjártó Péter a magyar-azeri kapcsolatokról nyilatkozott. In *Hírközpont Kormányzati Hírportál*. 2012. november 29. (https://hirkozpont.magyarorszag.hu/hirek/azeri_20121129.html). (A letöltés ideje: 2017. december 29.)

28 Agreement during Hungarian Premier's visit decisive in Ramil Safarov's issue. In *News.Az*. 2012. szeptember 1. (<https://news.az/articles/politics/67397>). (A letöltés ideje: 2017. december 29.)

Állítását ugyanabban az időben ugyanott más azeri vezetők nyilatkozatai is megerősítették.²⁹

A kronológiából és az idézett dokumentumból néhány következtetés levonható. Az egyik, hogy formálisan az eljárás nem kifogásolható, hiszen a magyar és a nemzetközi jogszabályoknak megfelelően történt a végrehajtás és az elítélt átadása, Magyarország pedig megkapta a jogszabályok szerint szükséges garanciákat. Magyarország nemzetközi jogértést nem követett el. Tartalmilag azonban annál inkább kifogásolható az eljárás. Először is, nem véletlen, hogy az Egyezmény garanciavállalás esetében sem teszi kötelezővé a pozitív döntést, s ennek oka nem csupán az államok szuverenitásának tiszteletben tartása. Már csak azért sem, mert a nemzetközi büntetőjogi szabályok számos kötelezően alkalmazandó rendelkezést is tartalmaznak. Az pedig a fent ismertetett kronológiából világosan és egyértelműen látszik: számítani kellett arra, hogy Azerbajdzsán meg fogja találni a módját Safarov szabadításának. Megjegyzem, ennek még a formáját is viszonylag könnyen ki lehetett volna előre találni, hiszen az Egyezmény 12. cikke a következőképpen rendelkezik: „*Mindegyik Fél gyakorolhat egyéni kegyelmet, közkegyelmet vagy átváltoztathatja a büntetést alkotmányának vagy más jogszabályainak megfelelően*”. Szóval az egyéni kegyelem lehetőségét az Egyezmény konkrétan tartalmazza. E jogkör gyakorlására jogosult személy pedig Azerbajdzsán elnöke, aki – azeri vezetők nyilatkozatai szerint –, személyesen tárgyalt Safarov ügyéről a legmagasabb szinten. S ehhez most itt rendeljük hozzá egy pillanatra ismételten azt a tényt is, hogy örmény külügyminisztérium előre és egyértelműen leírta, hogy Azerbajdzsán szabadítani fogja Safarovot, akit nemzeti hősnak tekintenek... Éppen ezért mind az igazságügyért felelős tárca, mind pedig a külügyekért felelős tárca a kormányok színezetétől és a különböző miniszterek személyétől függetlenül, éveken keresztül határozottan ellenezte Safarov kiadását. De még az elutasító döntést előkészítő belső minisztériumi anyagok egyike sem javasolta egyik miniszternek sem a kiadatás engedélyezését. Az az igazságügyi- és külügyminiszteri nyilatkozat

29 Lásd pl.: Ramil Safarov's return made possible thanks to president's personal influence. In *News.Az*. 2012. augusztus 31. (<https://news.az/articles/politics/67376>). Avagy: Release of Safarov will improve psychological mood of society. In *News.Az*. 2012. szeptember 1. (<https://news.az/articles/politics/67396>). (A letöltések ideje: 2017. december 29.)

tehát, hogy a magyar kormány jóhiszeműen járt el az ügyben, nem állja meg a helyét. A kormányálláspont megváltoztatásának indokai hivatalos dokumentumokban – legalábbis számomra – nem fellelhetőek. A döntés nem szakmai, hanem a jogi és diplomáciai szakmai állásponttal szemben meghozott politikai döntés volt, méghozzá olyan, amelyik nyilvánvalóan számolt az elítélt később be is következett szabadon bocsátásával. Utóbbi állítás igazságát amúgy a Külügyminisztérium államtitkára el is ismerte: „*tisztában voltunk azzal, hogy kaphat elnöki kegyelmet az Azerbajdzsánnak átadott Ramil Safarov*”.³⁰ A miniszterek töretlenül képviselt ellenvéleményét megismerve, és a magyar közjogi rendszer felépítését alapul véve a döntés két módon történhetett. Kormánydöntés vagy a miniszterelnök egyszemélyi döntése alapján. A közigazgatási és igazságügyi miniszter, aki a döntést formálisan meghozta, egy képviselői kérdésre azt írta válaszul, hogy „*összkormányzati döntés*” volt.³¹ Ezt a külügyminiszter is megerősítette egy parlamenti azonnali kérdésre adott válaszában.³² Ugyanakkor az azeri vezető kormánytisztviselők nyilatkozatai alapján tartalmi szempontból az utóbbi valószínűsíthető. Hasonló álláspontot támaszt alá az a sajtóértesülés is, amely szerint a Fidesz elnökségi ülésén nem csak komoly vita volt a kérdéssről, de a miniszterelnök a saját döntéseként ismerte el.³³

A döntés okára pedig csak következtetni lehet. 2017-ig – visszautalva a magyar-azeri gazdasági eseményeket illetően, a fentiekben részletezett eseményekre – ez viszonylag egyértelműnek tűnt. Ezt árnyalta az a tény, hogy 2017-ben egy oknyomozó újságírói szervezet, az Organized Crime and Corruption Reporting Project (a továbbiakban

30 Németh Zsolt: Jogszerű magatartást követtünk. *Fidesz.hu*. 2012. szeptember 5. (<http://www.fidesz.hu/hirek/2012-09-05/nemeth-zsolt-jogszer369-magatartast-kovettunk-video/>). (A letöltés ideje: 2018. január 3.)

31 K/8223/1. számú írásbeli kérdésre adott miniszteri válasz.

32 Martonyi János külügyminiszter felszólalása. Az Országgyűlés plenáris ülésének jegyzőkönyve: 2012. szeptember 10. 93. felszólalás.

33 Lásd pl.: A kockázatok ellenére döntött Orbán az azeri baltás gyilkos elengedéséről. *Origo.hu*. 2012. szeptember 11. (<http://www.origo.hu/itthon/20120911-orban-viktor-dontese-volt-az-azeri-baltas-gyilkos-kiadatas.html>). Vagy: Orbán döntött Safarovról. *Nol.hu*. 2012. szeptember 4. (http://nol.hu/kulfold/20120904-orban_dontott-1329917). (A letöltések ideje: 2017. december 30.)

OCCRP) feltárt egy nemzetközi korrupciós hálózatot, melyben – főképpen külföldi politikusok korrumpálását szolgáló – összességében 2,9 milliárd amerikai dollárnyi Azerbajdzsánból származó forrás mozgását igazolják. A feltárt dokumentumok alapján pedig a pénzből Magyarországra is jutott.

II. 2017 – az azeri ügy újraéléde

Az OCCRP bizonyítékai alapján egy magyar oknyomozó újságírói csapat utána járt a magyar szálnak. Bankszámlakivonatok és cégszámok alapján legfontosabb tényekként a következőket mutatták ki:

- 2012 júliusa és 2013 májusa között, 25 részletben, összesen 5.137.671 eurót és 2.447.527 amerikai dollárt utalt a Danske Bank észtországi leányvállalata útján egy magyar, az MKB Banknál vezetett számlára egy bakui székhelyű offshore cég. Emlékeztetésképpen: a magyar miniszterelnök 2012. június végén tárgyalta Azerbajdzsánban, az igazságügyért felelős miniszter 2012. augusztus 6-án engedélyezte a büntetés végrehajtásának átadását, Safarovot pedig 2012. augusztus 31-én szállították át Azerbajdzsánba.
- A pénzt utaló azeri cég (Metastar Invest LLP.) tagja volt annak a hálózatnak, amelyen keresztül az azeri állam európai politikusokat vesztegetett meg, és luxuscikkeket vásárolt szerte a világon. E cég finanszírozta az azeri Ejjubov család kórházi számláit is.
- Az utalás kedvezményezettje a Brit Virgin-szigeteken bejegyzett Velasco International Inc. nevű cég volt. E céget a Panama-papírok néven ismertté vált botrányban elhíresült Mossack Fonseca ügyvédi iroda alapította.
- A Velasco cég valódi tulajdonosa – okirati bizonyítékok alapján – Orkhan Ejjubov, annak az azeri miniszterelnök-helyettesnek a fia, akivel a magyar miniszterelnök 2017. június végi Azerbajdzsánban tett látogatásakor találkozott és tárgyalta. Hozzáteszem, hogy erre a tárgyalásra utalt a fentebb leírt interjújában Novruz Mammadov, az azeri elnöki hivatal külügyi vezetője, amikor azt mondta: a megoldásban pedig kulcsszerepet játszott az a megállapodás, amelyet a magyar miniszterelnök látogatásakor kötöttek.

- 2015-ben a Velasco céget felszámolták, a számlájáról az átutalt pénzt eltűnt, azt nem sikerült kideríteni, hogy hogyan és hová.
- A Danske Bank elismerte, hogy a bankot a feltárt ügyben pénzmosásra és illegális tevékenységre használták.³⁴

Az ügy természetesen a magyar közéletben is téma volt. A Legfőbb Ügyészség Kiemelt Korrupciós és Szervezettbűnözés Elleni Főosztályát vezető ügyész egy televíziós interjújában, a riporterek arra a kérdésre, hogy a nyilvánosságra került információk alapján miért nem indítanak eljárást, annyit válaszolt, hogy nem olvas újságot.³⁵ Ezután, 2017. szeptember 27-én, az egyik országgyűlési képviselő éppen a nyilvánosságra került információk alapján feljelentést tett az ügyben ismeretlen tettes ellen a Btk. 293. §-ba ütköző hivatali vesztegetés, a Btk. 294. §-ba ütköző hivatali vesztegetés elfogadása, a Btk. 399. és 400. §-ba ütköző pénzmosás, a Btk. 401. §-ba ütköző pénzmosással kapcsolatos beje-

³⁴ Az atlatszo.hu oknyomozó portál rendkívül részletesen foglalkozott az ügygel, s a következő cikkekben a teljes cégháló, a nemzetközi környezet, valamint néhány eredeti dokumentum is megtekinthető: Azeri guruló dollárok Budapesten a baltás gyilkos kiadása idején. (<https://atlatszo.hu/2017/09/05/azeri-gurulo-dollarok-budapesten-a-baltas-gyilkos-kiadasa-idejen/>). Jávor Benedek az Európai Unióban, az Átlátszó Magyarországon kezdeményez vizsgálatot az azeri pénzmosoda ügyében. (<https://atlatszo.hu/2017/11/16/javor-benedek-az-europai-unioban-az-atlatszo-magyarorszagon-kezdemenyez-vizsgalatot-az-azeri-penzmosoda-ugyeben/>)

Így dőlt a pénz Magyarországra a bakui feketekasszából – Alijevék szerint Soros rátámadt Azerbajdzsánra. (<https://atlatszo.hu/2017/09/07/igy-dolt-a-penz-magyarorszagra-a-bakui-feketekasszabol-alijevék-szerint-soros-ratamadt-azerbajdzsanra/>). Budapestre dollármilliókat utalt, európai politikusokat is korrumpált az azeri rezsím. (<https://atlatszo.hu/2017/09/05/budapestre-dollarmilliokat-utalt-europai-politikusokat-is-korrumpalt-az-azeri-rezsim/>). Hiába tettünk feljelentést, nem nyomoznak az azeri pénzmosoda után.

(<https://atlatszo.hu/2017/12/28/hiaba-tettunk-feljelentest-nem-nyomoznak-az-azeri-penzmosoda-utan/>). (A letöltések ideje: 2018. január 3.)

³⁵ Lásd pl.: Az ügyészség korrupcióellenes főosztályának vezetője nem olvas újságot. *Index.hu*. 2107. szeptember 22. (<https://index.hu/belfold/2017/09/22/az-ugyeszseg-korrupcioellenes-foosztalyanak-vezetoje-nem-olvas-ujsgatot/>). (A letöltés ideje: 2018. január 6.)

lentési kötelezettség elmulasztása és „más, a nyomozást követően felmerült” bűncselekmények miatt.³⁶

2017. november 16-án szintén feljelentést tett az ügyben az *atlatszo.hu* oknyomozó hírportál ügyvezetője.³⁷ E feljelentésben mellékelte a bankszámlakivonatokat, valamint a beszerzett cégadatok is. Felvázolta az ügy nemzetközi hátterét, valamint a Magyarországgal összefüggésben a feltárt céghálót is, magyar állampolgárságú személyek konkrét megjelölésével.

Az első, szeptemberben tett feljelentést három részre bontották. A pénzmossással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásának vétsége miatt a Fővárosi Főügyészség járt el. A főügyészség a nyomozást – „mivel az eljárás elvégzése folytán nem indítható” – megszüntette. Ezt a határozatot vitatni nem érdemes, az ügyészség álláspontja helytálló és elfogadható. Van azonban benne egy érdekes részlet, mely szerint egy korábbi, a legfőbb ügyészhez intézett országgyűlési képviselői írásbeli kérdés okán, megkeresték a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Központi Irányítás Pénzmossás és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Irodáját, ahonnan azt a tájékoztatást kapták, hogy ők a sajtóhírekben szereplő időszakra vonatkozóan sem a sajtóhírekben szereplő cégek, sem az érintett személyek vonatkozásában nem rendelkeznek információval.³⁸ Ez tehát konkrétan azt jelenti, hogy egy azerbajdzsáni miniszterelnök-helyettes fiának áttételes tulajdonában álló offshore cég magyarországi számlájára érkezik több részletben több milliárd forint dollárban és euróban egy azeri cégtől, majd két évvel később a céget megszüntetik, a magyar adóhatóság és annak pénzmossással foglalkozó részlege pedig nem rendelkezik erről semmiféle információval...

De visszatérve az információ azért is inkább érdekes – s itt most teszek egy kis kitérőt –, mert mind a Magyar Nemzeti Bank, mind a nemzetgazdasági miniszter által a Nemzeti Adó- és Vámhivatal máskor megtagadta az érdemi válaszadást arra, hogy eljártak-e az azeri pénzekkel összefüggésben.

36 Staudt Gábor országgyűlési képviselő 2017. szeptember 27-én tett feljelentése. A feljelentés szövegét kéresemre a feljelentő juttatta el hozzám.

37 Bodoky Tamás Richárd, az *atlatszo.hu* Közhasznú Nonprofit Kft. ügyvezetőjének 2017. november 16-án tett feljelentése.

38 Határozat feljelentés elutasításáról. Fővárosi Főügyészség Gazdasági Bűnügyek Osztálya. G.10203/2017/7-IV.

Három országgyűlési képviselő írásbeli kérdéssel fordult a nemzetgazdasági miniszterhez, „Vizsgálta-e a NAV a gyanús azeri pénzmozgásokat?” címmel. A képviselők a következő három kérdést tették fel:

„1. A cikkekben hivatkozott tranzakciók kapcsán az MKB Bank tett-e bejelentést a NAV-nak?

2. Az MKB bejelentése vagy más forrásból származó információk alapján vizsgálta-e a NAV a tisztázatlan eredetű azeri pénzek magyarországi megjelenését, felhasználását?

3. Ha vizsgálták a gyanús pénzmozgásokat, akkor tettek-e intézkedéseket ezzel összefüggésben? A gyanús pénzmozgásokról értesítették-e más szerveket?”³⁹

A kérdésre a parlamenti és adóügyekért felelős államtitkár válaszolt. A pénzmossás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Pmt.) 54. §-ára, valamint az – akkor hatályos – adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 53. és 54. §-ára való hivatkozással (a kérdések adótitokra vonatkoznak, melyről csak taxatív meg határozott esetben és jogosulti körben – melyben az országgyűlési képviselő nem szerepel – adható tájékoztatás) semmiféle tájékoztatást nem adott.⁴⁰

Ugyanez a három képviselő a nemzeti bank elnökét is megkérdezte: „Megfelelően érvényesültek-e a pénzmossás elleni szabályok? Avagy kiszűrték-e a gyanús azeri pénzmozgásokat?” Az írásbeli kérdés második konkrét kérdése vonatkozott az azeri pénzekre:

„Az MKB-tól vagy más forrásból származó információ alapján vizsgálták-e a tisztázatlan eredetű azeri pénzek magyarországi megjelenését, felhasználását? Ha igen, tettek-e intézkedéseket ezzel összefüggésben?”⁴¹

A jegybankelnök az államtitkárhoz hasonló választ adott: „A fenti tájékoztatásnak – és így a jogszabály kögens rendelkezésének – megfelelően arról, hogy az ügyletek kapcsán milyen bejelentések történtek az MNB részéről az Önök által idézett 'azeri pénzek' vonatkozásában, sem az MNB, sem a NAV KI PEI nem adhat ki adatot”.⁴²

39 Bárándy Gergely, Mesterházy Attila és Molnár Zsolt képviselők K/17509. számú írásbeli kérdése.

40 Tállai András miniszterhelyettes, parlamenti és adóügyekért felelős államtitkár K/17509/1. számú írásbeli kérdésre adott válasza.

41 Bárándy Gergely, Mesterházy Attila és Molnár Zsolt képviselők K/17508. számú írásbeli kérdése.

42 Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke K/17508/1. számú írásbeli kérdésre adott válasza.

Az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottsága 2017. szeptember 12.-én ugyan részletesen megtárgyalta az ügyet, de zárt ülést rendeltek el, így annak tartalmáról semmit sem lehet megtudni.

Fentiek alapján érdekes helyzetet szembesülünk. Tekintsünk el attól a vitától, hogy a megkeresetteknek a hivatkozott jogszabályok szerint kellett-e eljárniuk, avagy az országgyűlési törvény 98. §-a szerint.⁴³ Itt szakmailag elfogadható érv lehet a *lex specialis derogat legi generali*. Nézzük csupán azt, hogy míg a képviselői kérdésekre a jogszabály kógens rendelkezéseire hivatkozva megtagadták az érdemi válaszadást, addig az ügyészség kérésére kiadták azt. Nem egy büntetőeljárás keretében, hanem abból a célból, hogy a legfőbb ügyész megválaszolhasson egy képviselői írásbeli kérdést. Egyvalami azonban több mint valószínű: a válaszok tükrében kijelenthetjük, hogy az ügyészségi határozatban foglaltakon túl a közeljövőben nem várható semmiféle információ a NAV és az MNB tevékenységét illetően az azeri pénzezekről. Pedig, mint látjuk is, a nyomozó hatóságnak volt lehetősége az információk bekérésére, s az MNB-nél, valamint az esetleges titkos adatgyűjtés során keletkezett adatok bekérésére is lett volna módja, ha a nyomozást elrendeli. Sőt, akár még anélkül is!

A kitérő után, térjünk vissza a feljelentéshez. Az abban foglalt legkomolyabb ügyben, azaz a hivatali vesztegetés büntette, valamint a hivatali vesztegetés elfogadásának büntette miatt a Központi Nyomozó Főügyészség járt el. A főügyészség a nyomozást – „*mivel a cselekmény nem bűncselekmény*” – elutasította. Indokolásának érdemi részét – annak rendkívüli rövidege miatt is – érdemes szó szerint idézni:

43 2012. évi XXXVI. törvény az Országgyűlésről.

98. § (1) Az állami szervek kötelesek a képviselőket megbízásuk ellátásában támogatni, és részükre a munkájukhoz szükséges felvilágosítást megadni. Ha a képviselő az Országgyűlés előtt beszámolásra kötelezett személytől a feladatkörébe tartozó olyan kérdéssel kapcsolatban kér írásban tájékoztatást, amelyről a beszámolásra kötelezett személy törvény alapján az Országgyűlésnek beszámolni köteles, az Országgyűlés előtt beszámolásra köteles személy a tájékoztatást a kézhezvételt követő 15 napon belül, írásban adja meg.

(2) A képviselő a feladatai ellátásához szükséges minősített adatokat – a minősített adat védelméről szóló törvényben foglaltaktól eltérően – személyi biztonsági tanúsítvány és titoktartási nyilatkozat nélkül, felhasználói engedély alapján használhatja fel, és köteles a minősített adat védelmére vonatkozó követelményeket megtartani.

„*A feljelentés azonban arra vonatkozó adatot, tényállítást nem tartalmaz, hogy hivatalos személy vagy egyetértésével, rá tekintettel más közreműködésével kapcsolatban jogtalan előnyt vagy annak ígéretét elfogadta, vagy bármely hivatalos személyt jogtalan előnnyel vagy annak ígéretével befolyásolni törekedett. Ilyen adatként önmagában a banki átutalások és a szabadságvesztés végrehajtása átadásának feljelentésben hivatkozott ténye nem értékelhető, különös tekintettel a feljelentés azon megállapítására is, miszerint az utalások célja és az átutalt összegek felhasználása ismeretlen*”.⁴⁴

A főügyészség álláspontja szerint tehát egy bonyolult nemzetközi korrupciós ügyben csak akkor indítható nyomozás, ha a feljelentő már a feljelentésében bizonyítja nemcsak az összes tényállási elemét az ügynek, de még az okozati összefüggést is. Abban az ügyészségnek kétségkívül igaza van, hogy olyan közvetlen bizonyíték nem állt rendelkezésre, amelyik konkrétan bizonyítaná a vesztegetés tényét. A nyomozás elrendeléséhez azonban nem kell olyan bizonyosság, mint a vádemeléshez. A közvetett bizonyítékok sora alapján tehát (legfőképpen a második feljelentés esetében, amelyik mellé konkrét bizonyítékokat is csatoltak), el kellett volna rendelni a nyomozást éppen annak feltárása érdekében, hogy beszerezhető-e közvetlen bizonyíték, avagy a nyomozás későbbi adatai során beszerzett közvetett bizonyítékok sora képezhet-e olyan zárt láncolatot, amelyik alkalmas a bűncselekmény elkövetésének megállapítására, vádemelésre. Az ügyészség meg sem kísérelte az ügyben érintett személyek tanúkénti meghallgatását, az érintett cégek tevékenységének vizsgálatát, az átutalások útjának feltárását, a bankok pénzügyi felügyeletét ellátó Magyar Nemzeti Bank, valamint a cégek működésére és adózására rálátó Nemzeti Adó- és Vámhivatal munkatársaival való egyeztetést. Avagy a külföldön más politikusokkal szemben esetlegesen, szintén az OCCRP tényfeltáró munkája alapján megindított büntetőeljárásokban közreműködő hatóságok megkeresését. Pedig, nyugodtan fogalmazhatunk úgy, hogy hasonló ügyekben ez rutineljárás.

A különösen nagy értéket meghaladó értékre elkövetett pénzmosás büntette miatt a Budapesti Rendőr-főkapitányság Korrupció és Gazdasági Bűnözés elleni Főosztályának Gazdaságvédelmi Osztálya járt el. A rendőrség a nyomozást – „*mivel*

44 Határozat feljelentés elutasításáról. Központi Nyomozó Főügyészség. 1. Nyom. 631/2017.

a cselekmény nem bűncselekmény” – elutasította. A határozat leírta, hogy a feljelentő kizárólag újságcikkekre alapozta a feljelentését, de a nyomozó hatóság feljelentés kiegészítési eljárás keretében beszerezte az érintett cégek bankszámlanyitással kapcsolatos dokumentációit, a bankszámlák tranzakciós listáit, valamint széles körű adatgyűjtést végeztek. Hogy ez utóbbi konkrétan milyen eljárási cselekményeket jelentett, azt a határozat nem részletezi, de még csak utalni sem utal rá. A határozatban megállapították: „Arra vonatkozóan nem merült fel adat és banki jelzés sem érkezett, hogy a Valesco International Inc. számlájára bűncselekményből származó pénzüsszeg érkezett volna”. Ugyanezt a megállapítást tették egy másik érintett céggel, a Fit-Food Kft-vel összefüggésben is. A nyomozó hatóság szerint a sajtócikkeket leszámítva nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy a cégek számláira érkező pénzüsszgek bűncselekményből származtak. Valamint, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján a cégek képviselői nem bírtak tudomással arról, hogy a bankszámlákra érkező pénz esetleg bűncselekményből származhat.⁴⁵

A rendőrség – legalábbis az állítások szintjén – érdemben is foglalkozott az ügygel. Mindazonáltal az ügyészség vonatkozásban korábban leírt megállapításaim a rendőrségi eljárásra éppúgy igazak.

Az oknyomozó hírportál ügyvezetőjének feljelentését arra való hivatkozással, hogy „a feltételezett korrupciós cselekményekre utaló részében állított tények megegyeznek egy korábbi, már elbírált feljelentésben foglaltakkal”, a Központi Nyomozó Főügyészség érdemi elbírálás nélkül utasította el.⁴⁶ Azt a tényt, hogy e feljelentéshez konkrét és érdemi bizonyítékokat csatolt a feljelentő, figyelembe sem vette. Ez a meglátásom szerint olyan – reméljük csak – szakmai hiba, amelyik nehezen magyarázható. Ha kialakulna ez a gyakorlat, nyugodtan el lehetne majd követni bűncselekményeket. Ezután tenni egy bizonyítékok nélküli feljelentést, amelyet nyilvánvalóan elutasítanak majd, de amely kizárja az ügyészség eljárását akkor, amikor esetleg előkerülnek bizonyítékok.

45 Határozat feljelentés elutasításáról. Budapesti Rendőr-főkapitányság Korrupciós és Gazdasági Bűnözés Elleni Főosztály Gazdaságvédelmi Osztály. 01000/2446-28/2017.bü.

46 Határozat feljelentés elutasításáról. Központi Nyomozó Főügyészség. 1. Nyom. 631/2017.

Ramil Safarov ügye egyike a nem csak országos, hanem világpolitikai jelentőséggel is bíró büntetőügyeknek. Egyelőre itt tart, de van esély arra is, hogy folytatódik. Egyrészt, a korrupciós szál – már amennyiben tényleg megvalósult ilyen cselekmény – még hosszú évekig nem évül el, s közben nem csupán az ügyészség hozzáállása változhat meg, hanem a máshol folyamatban lévő ügyekben egyéb bizonyítékok is előkerülhetnek. És az sem kizárt, hogy valahonnan nemzetközi megkeresést kap Magyarország valamilyen eljárás lefolytatására. Éppen ezért az sem kizárt, hogy e tanulmánynak lesz folytatása.